

NYHETSREV 1/17

Torborg Nedreaas-selskapet stiftes 13/11- 2017

Torborg Nedreaas (1906-1987) er en av 1900-tallets fremste norske forfattere, kjent for sitt samfunnsengasjement og sin sikre stil. Hun debuterte med novellesamlingen *Bak skapet står øksen* i 1945. To år etter kom den første romanen, *Av måneskinn gror det ingenting*, som også ble hennes gjennombrudd. Siden fulgte blant annet den prisbelønte Herdis-trilogien: *Trylleglasset* (1950), *Musikk fra en blå brønn* (1960) og *Ved neste nymåne* (1971). Nedreaas var viljesterk og uredd hele sitt liv. Trass i at hun aldri ga opp sine kontroversielle meninger og sin kommunisme – så seint som i 1975 ble et radiokåseri om NATO stanset av NRK – holdt hun på en livsstil der siameserkatter, sjampanje og østers var selvsagte ingredienser. Mange kjenner også Nedreaas gjennom NRKs dramatiseringer av hennes verk, ikke minst Fjernsynsteatrets *Av måneskinn gror det ingenting* fra 1987.

Torborg Nedreaas-selskapet springer ut av et levende engasjement for en stor forfatter, og et ønske om å holde hennes ettermæle i hevd og forhindre at hun blir glemt. Vårt formål er å øke interessen for og kunnskapen om Nedreaas' forfatterskap, og vi planlegger arrangement, samt halvårslige nyhetsbrev som blir sendt ut elektronisk. Det koster ingenting å være medlem i Torborg Nedreaas-selskapet, og interesserte kan sende en e-post til torborgnedreaas@gmail.com

Selskapet blir formelt stiftet på Nedreaas' 111-årsdag 13/11-2017. Da møtes Irene Iversen, Grethe Fatima Syéd og Anemari Neple for å snakke om Nedreaas og hennes forfatterskap. Arrangementet finner sted i bibliotekets kafé, Amalies hage kl. 19.00. Det er gratis og åpent for alle. Og etterpå blir det fest!

MIN NEDREAAS: CECILIE LØVEID

Et fast innslag i nyhetsbrevet vil være spalten «Min Nedreaas», hvor inviterte gjester skriver om sitt forhold til Nedreaas og hennes forfatterskap. Gjest i dette nyhetsbrevet er Cecilie Løveid, som i høst er aktuell med diktsamlingen *Vandreutstillinger*:

Kan noen hete Torborg?

Det er noe som kalles generasjoner. Noen er eldre enn noen, noen yngre, og noen er utdødd. Hvis alle skulle stå på samme bekkalokk, ville det bli trangt. Hvis du var født for eksempel på 1950-tallet, kunne du ikke unngå å vite at noen kan hete Torborg, for noen leste bøkene hennes, bibliotekaren anbefalte bøkene hennes, mormoren din hadde henne på nattbordet. Stemmen hennes kom ut av radioen, som stemmene til andre forfattere, en het Tarjei. En annen bare Johan.

Og så var det plutselig slik at en streng dirret, jeg tror det heter at en streng dirret, selv om vi har mange strenger inne i magen, er det en som plutselig dirrer. Du er veldig ung og Torborg, nå har vi vent oss til at kvinnen bak det maskuline barske makt- og brynjesterke navnet skriver favorittnovellene dine. Kanskje skriver om *deg*, kanskje.

En vakker dag skal jeg si noe mer om dette. Men nå vil jeg bare nøye meg med å fortelle at jeg fikk møte Torborg. Jeg fikk møte Torborg på Wesselstuen, og mannen hennes, og de var begge veldig små og puslete. Torborg var tynn og i en nett drakt, røykte hele tiden og hjemme hadde hun tre siamesere. Jeg hadde skrevet litt jeg og, så jeg ville bare vite når det korrekte tidspunktet for å kalle seg forfatter inntraff. Senere ble det besøk på Blylaget. Som for Skjønnheten å komme inn i biblioteket hos Udyret: Belle kommer inn i et bibliotek, og her skal kjærligheten skyte fart, når udyret gir Belle hele biblioteket til odel og eie (Disneys versjon). Hos Torborg var det torneroser på veggen utenfor, bøker inni, og katter under sofaen. Alle bøkene var skrevet av Torborg. De var bare oversatt til alle verdens språk. Kyrilliske rygger side om side med japanske og kinesiske. Hver time kom nyheter, og de to gamle stivnet og styrtet til radioen og skrudde opp lyden.

Hvem var denne damen som bare var redd for to ting: det persiske teppet sitt og for å dø. Jeg kom i 70-årsdagen til Torborg med et kamskjell med en ufullstendig perle, fisket opp før perlen hadde fått frigjort seg, og hun satte det på gavebordet.

Cecilie Løveid

Nedreaas-kalenderen høsten 2017

Torsdag 9. november kl. 14.00: Høytidelig avduking av plakett til minne om Nedreaas utenfor et av hennes barndomshjem på Møhlenpris i Bergen: Konsul Børs gate 21. Plaketten er satt opp av Torborg Nedreaas-selskapet i anledning hennes 111-årsdag.

Mandag 13. november kl. 19.00: Litterær samtale, stiftelsesmøte og fest for Torborg Nedreaas-selskapet på Bergen offentlige bibliotek.

Torborg Nedreaas-selskapet arbeider også med å få Nedreaas foreviget med en statue eller byste i Bergen. Saken var omtalt i Bergens Tidende 4. november, hvor Torill Wistner fra Nedreaas-selskapets arbeidsgruppe var intervjuet. Følg med i nyhetsbrevet for oppdateringer.

Torborg Nedreaas-selskapets arbeidsgruppe består av:

Kari Jegerstedt (f. 1963), utdannet litteraturviter, ansatt som førsteamanuensis i humanistisk kjønnsforskning ved Senter for kvinne- og kjønnsforskning, Universitetet i Bergen, og medlem av forskergruppa «Radikal filosofi og litteratur». Så langt tilbake som jeg kan huske har Torborg Nedreaas stått for meg som selve symbolet på en uredd, selvstendig og konsekvent radikal kvinne med en fascinerende livsstil og fantastisk karisma. Hennes samlede verker, som kom ut i 1982, var den første større investeringen jeg gjorde til min egen boksamling. Seinere gjorde NRK-oppsetningen av *Av måneskinn gror det ingenting* med Anne Krigsvoll et uutslettelig inntrykk; da gata jeg bor i plutselig skiftet navn til Torborg Nedreaas gate, følte jeg at jeg var kommet hjem.

Per Arne Michelsen, (f. 1960), førsteamanuensis i norsk ved Høgskulen på Vestlandet, avdeling for lærerutdanning. Har publisert en rekke artikler om norsk litteratur og litteraturdidaktikk og redigert ulike vitenskapelige antologier. Har også vært redaktør for *Norsk litterær årbok* (2011-2016, med Heming Gujord) og er lærebokforfatter. Siste utgivelse: *Litteraturdidaktikk* (2017, med Atle Skaftun). Jeg fikk opp interessen for Torborg Nedreaas allerede på videregående skole etter at norsklæreren kom til en time og fortalte med begeistring om et arrangement han hadde vært på med en «fascinerende, storøykende, gammel forfatter». Deretter leste vi novelleklassikeren «Kruttrøyk». Mer skulle det ikke til.

Anemari Neple (f. 1980), førsteamanuensis i nordisk litteratur ved Høgskulen i Volda, institutt for språk og litteratur. Har skrevet avhandlingen «*Vi fortsetter forbi ordene*». *Erkjennelse og estetikk i Tor Ulvens forfatterskap* (2016) og ellers publisert artikler i flere tidsskrift og antologier. Jeg oppdaget for alvor Torborg Nedreaas ved 100-årsjuleet i 2006, og skrev den gang en engasjert jubileumsartikkel i Studvest, hvor jeg blant annet intervjuet Per Arne Michelsen.

Grethe Fatima Syéd (f. 1968), frilans litteraturviter. Har gitt ut boken *Olav Duun. Kunsten, døden og kjærlighetens dikter* (2015). Torborg Nedreaas har surret i bakhodet mitt siden «Kruttrøyk» og «Kall meg Line-mor» på videregående. Jeg leste Herdis-bøkene i voksen alder, men ble for alvor filleristet, sønderslagen og månebedotten først etter *Av måneskinn gror det ingenting* rundt 2010. Jeg har undervist i Nedreaas på UiB, gitt ut artikkelen «Reflektert realisme. Torborg Nedreaas' *Av måneskinn gror det ingenting* og Tomas Espedals selvfixsjon» (*Edda* 1/2016) og håper å få gjøre mer.

Torill Elisabeth Wistner (f. 1950), pensjonert lærer, har lest Torborg Nedreaas fra tidlig ungdomstid og klarte aldri å legge bøkene fra meg. Jeg ble inspirert av engasjementet, sint av undertrykkingen og fikk tro på at det går an å gjøre noe. Mer kan man ikke ønske seg!

VISSTE DU AT...

Torborg Nedreaas debuterte som konsertpianist? Det skjedde i Skien 21/4-1929. Da var forfatteren enda ikke forfatter, men en 22 år ung kvinne som, slik hun selv har formulert det, på grunn av sitt «uartige levned var bortsatt til Porsgrunn for å komme på bedre tanker». På programmet sto Chopin, Palmgren og Mendelsohns *Preludium i h-moll*, et verk som også omtales i bøkene om Herdis. Konserten fikk ifølge Nedreaas selv strålende kritikk.

Les Nedreaas

I 2017 er det 70 år siden Torborg Nedreaas' roman *Av måneskinn gror det ingenting* ble utgitt første gang. Aschehoug markerer jubileet med nyutgivelse i pocketformat, med omslag av Silvia Morán Kjølstad.

Torborg Nedreaas-selskapets logo er laget av Katarzyna Roman, katarzynarmn@gmail.com